

POSTANOWIENIE

Dnia 29 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Dobrowolski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Aleksander Stępkowski

SSN Grzegorz Żmij

w sprawie z protestu J. C.

przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego zarządzonego na dzień

15 października 2023 r.

przy udziale Prokuratora Generalnego i Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 29 listopada 2023 r.

wyraża opinię, że protest jest zasadny, ale stwierdzone uchybienia nie mają wpływu na wynik referendum.

[SOP]

UZASADNIENIE

Pismem z 23 października 2023 r. (data prezentaty Sądu Najwyższego) J. C. (dalej: „skarżący”) złożyła protest przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego, zarządzonego na dzień 15 października 2023 r., domagając się stwierdzenia nieważności referendum przeprowadzonego w obwodowej komisji wyborczej nr [...] w W.

Skarżąca zarzuciła, że we wskazanej obwodowej komisji wyborczej nie wydano jej karty do głosowania w referendum od razu, lecz kierowano do niej dodatkowe pytania czy mają ją wydać.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Protest okazał się zasadny.

W świetle art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (tekst jedn. Dz.U. 2020, poz. 851 ze zm.; dalej: „u.r.o.”) protest przeciwko ważności referendum może być oparty wyłącznie na podstawie zarzutu dopuszczenia się przestępstwa przeciwko referendum lub naruszenia przepisów ustawy dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyniku referendum. W doktrynie podnosi się, że zarzuty, które dają podstawę do protestu przeciwko ważności referendum, można odczytać również z przepisów ustaw wyborczych, w tym z przepisów ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 2408; dalej: „k.wyb.”; por. A. Rakowska-Trela, *Postępowanie w sprawach z protestów wyborczych*, PiP 2010, nr 3, s. 62-74).

W stanie faktycznym sprawy zasadny okazał się sformułowany przez skarżącą zarzut dotyczący utrudniania wydania jej karty do głosowania w referendum, o którą prosiła wcześniej, a zatem odnoszący się do okoliczności bezpośrednio związanej z aktem głosowania.

Należy mieć na uwadze, że ustawa o referendum ogólnokrajowym nie zawiera szczegółowych przepisów dotyczących działalności obwodowych komisji wyborczych, w tym obejmujących czynności wydawania kart do głosowania w referendum, odsyłając w tym zakresie do odpowiedniego stosowania przepisów kodeksu wyborczego (zob. art. 17 u.r.o.).

W kodeksie wyborczym zagadnienie wydawania kart do głosowania uregulowane zostało w art. 52 k.wyb. Z punktu widzenia podniesionego w sprawie zarzutu protestu, kluczowe znaczenie ma przy tym treść art. 52 § 2 w zw. z § 1 k.wyb., które to przepisy (odczytywane łącznie) przewidują, że po okazaniu przez wyborcę obwodowej komisji wyborczej dokumentu umożliwiającego stwierdzenie jego tożsamości, wyborca otrzymuje od komisji kartę do głosowania właściwą dla przeprowadzanych wyborów, opatrzoną jej pieczęcią. Wyborca potwierdza

otrzymanie karty do głosowania własnym podpisem w przeznaczonych na to rubryce spisu wyborców.

Z wykładni literalnej powołanych przepisów kodeksu wyborczego wynika niewątpliwie uprawnienie wyborcy do otrzymania od członka obwodowej komisji wyborczej właściwej karty (kart) do głosowania (w tym przypadku karty do głosowania w referendum), ilekroć wyborca wyrazi wolę wzięcia udziału w głosowaniu poprzez stawienie się w siedzibie obwodowej komisji wyborczej i zostanie uprzednio zweryfikowana jego tożsamość. Utrudnianie wydania jednej z trzech kart, do których wyborca był uprawniony, stanowi naruszenia przepisów art. 52 § 2 w zw. z § 1 k.wyb. dotyczących głosowania.

W ocenie Sądu Najwyższego, powyższe uchybienie nie miało jednak wpływu na wynik referendum, albowiem z treści protestu nie wynika, aby skarżąca nie otrzymała karty do głosowania w referendum, a więc jej prawo do głosowania ostatecznie zostało zrealizowane.

Z powyższych względów, Sąd Najwyższy, stosownie do art. 242 § 1 i § 2 k.wyb. w związku z art. 34 ust. 2 u.r.o, postanowił jak w sentencji.

Od postanowienia i uzasadnienia zdanie odrębne złożył SSN Grzegorz Żmij.

s.h.

(r.g.)